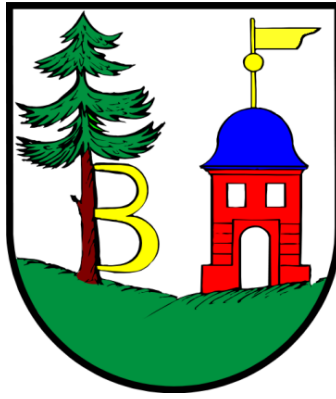
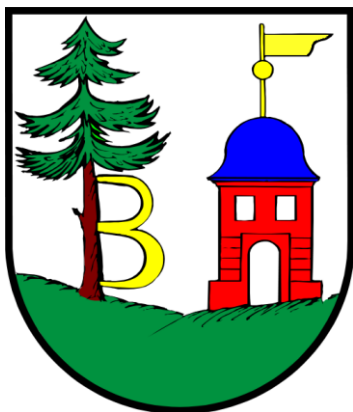

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bralin

Bralin, 2025

Zamawiający:

Gmina Bralin
ul. Rynek 3
63-640 Bralin

Wykonawca:

Westmor Consulting Urszula Wódkowska
Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek
Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów:

Kierownik Projektu – Karolina Drzewiecka
Konsultant – Joanna Kaszubska
Konsultant – Martyna Ciska

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	5
2.1 Sfera społeczna	15
2.2 Sfera gospodarcza.....	27
2.3 Sfera środowiskowa	28
2.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	32
2.5 Sfera techniczna	35
2.6 Obszar zdegradowany	38
2.7 Potencjał i bariery obszaru zdegradowanego.....	46
2.8 Obszar rewitalizacji	48
Załączniki	52
Spis tabel i rysunków.....	53

1. Wstęp

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. 2024 poz. 278) „rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.

Stan kryzysowy występuje w przypadku koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym można wyznaczyć jako obszar zdegradowany. Następnie obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako

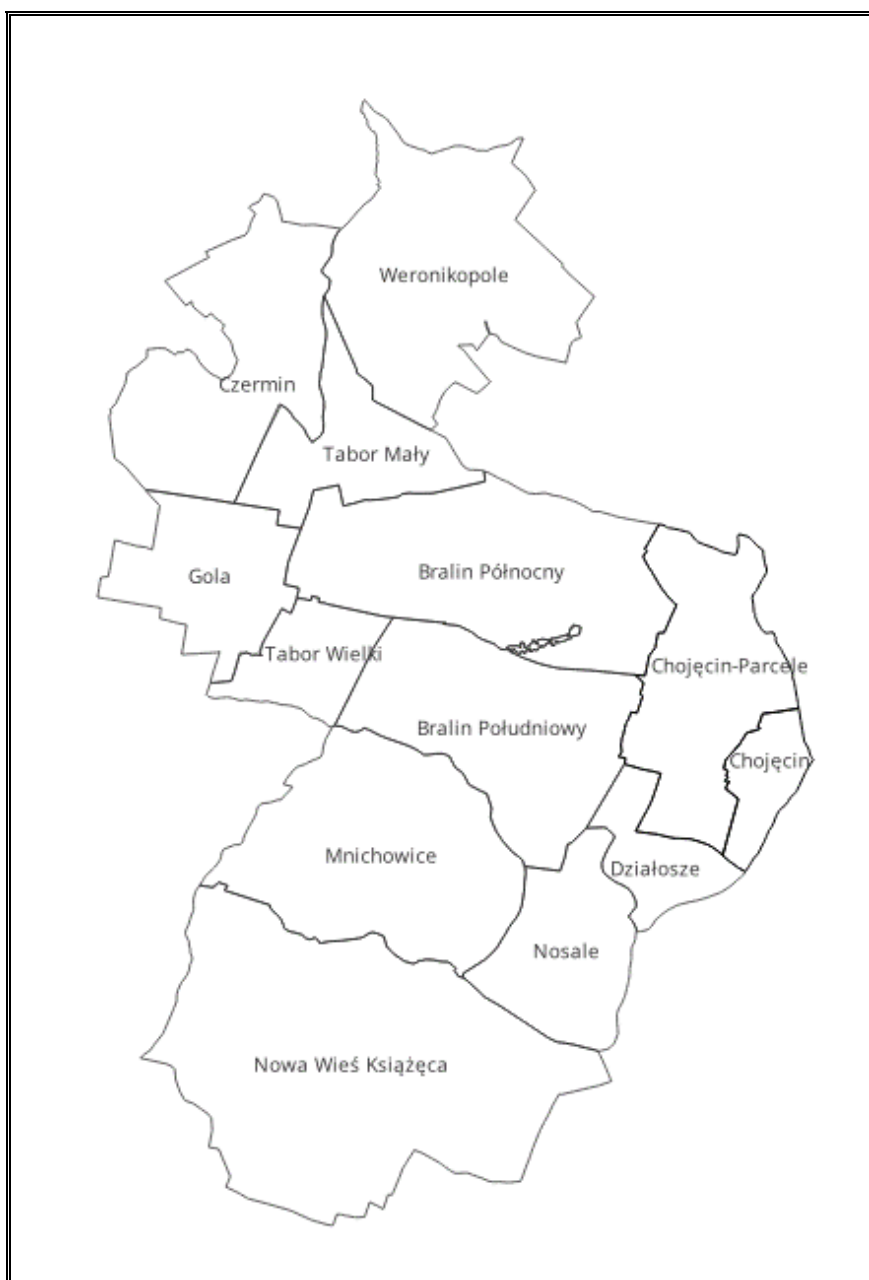
obszar rewitalizacji. Obszar ten nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

2. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Początkiem procesu rewitalizacji Gminy Bralin jest przeprowadzenie diagnozy w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

W celu przestrzennego zobrazowania wyników analizy, Gminę Bralin podzielono na jednostki.

Rysunek 1. Podział Gminy Bralin na jednostki osadnicze

Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli zamieszczono wykaz ulic i miejscowości wchodzących w skład ustalonych jednostek osadniczych.

Tabela 1. Wykaz ulic i miejscowości wchodzących w skład jednostek osadniczych

Nazwa jednostki osadniczej	Miejscowości lub ulice wchodzące w skład jednostki osadniczej	Powierzchnia jednostki osadniczej [km ²]	% udziału powierzchni gminy	Liczba ludności jednostki osadniczej [osoba]	% udziału ludności gminy
Bralin Północny	Ulice: Benedykta Jańskiego Boczna Braci Grossków Dworcowa Jana i Józefa Dirbachów Jana Rybarka Jodłowa Józefa Piłsudskiego Kacza Kalinowa Kępińska (nr 1, 3, 5, 7, 9, 11, 12a, 15, 15b, 17, 19, 21, 23, 26, 27a, 29, 31, 37, 38, 43, 45, 57, 59) Kościelna Kościuszki Krótka ks. Jana Čwiejkowskiego Kwiatowa Leśna Łąkowa Miodowa Nowa Ogródowa Okreżna	9,69	11,36%	1 787	29,65%

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bralin

Nazwa jednostki osadniczej	Miejscowości lub ulice wchodzące w skład jednostki osadniczej	Powierzchnia jednostki osadniczej [km ²]	% udziału powierzchni gminy	Liczba ludności jednostki osadniczej [osoba]	% udziału ludności gminy
	Polna Poprzeczna Powstańców Wielkopolskich Przemysława Rzemieślnicza Słoneczna Spokojna Stefana Wojciechowskiego Strażacka Tomasz Gabriela Wiosenna Wrocławska (nr 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 10a, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 18a, 19, 19a, 21, 21a, 22, 23, 24, 25, 26, 26a, 27, 27a, 28, 28a, 28b, 30, 31, 32, 34a, 36, 38, 40a, 43, 45, 48, 50, 51, 52, 53, 55, 58, 59, 60, 61, 62, 65, 66, 68, 69, 70, 70a, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 78a, 79, 79c, 82, 82a, 83, 84, 85, 85a, 86, 87, 88, 89, 89a, 90, 91, 91e, 91d, 91a, 91b, 91c, 91ca, 92, 93a, 93, 83B, 93C, 94, 96, 98, 98A, 99, 99A, 99B, 99C, 100)				
Bralin Południowy	Ulice: 3 Maja Błotna Czereśniowa Jabłonkowa Jagodowa	7,90	9,26%	927	15,38%

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bralin

Nazwa jednostki osadniczej	Miejscowości lub ulice wchodzące w skład jednostki osadniczej	Powierzchnia jednostki osadniczej [km ²]	% udziału powierzchni gminy	Liczba ludności jednostki osadniczej [osoba]	% udziału ludności gminy
	Kępińska (nr 18, 20, 24a, 24, 26a, 30, 32, 34, 36) Kręta Lipowa Malinowa Marii Konopnickiej Namysłowska Południowa Poziomkowa Pólkowska Pszeniczna Rynek Stara Wierzbowa Wiśniowa Wrocławska (nr 4, 5, 7a, 9a, 9b, 10b, 11a, 12c, 12b, 12a, 14a, 15a, 16, 16a, 16b, 20, 20a, 20b, 20c, 23b, 23a, 23c, 23d, 23e, 29, 29a, 33, 34, 35, 37, 39, 41, 42, 44, 46, 47, 49, 54, 56, 57, 64, 67, 67a, 72a, 79a, 79d, 79b, 80, 81a, 81, 86b) Zielona				
Chojęcin-Parcele	Miejscowości: Chojęcin-Parcele Chojęcin-Szum	6,36	7,46%	656	10,88%
Chojęcin	Miejscowości: Chojęcin	1,59	1,86%	118	1,96%

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bralin

Nazwa jednostki osadniczej	Miejscowości lub ulice wchodzące w skład jednostki osadniczej	Powierzchnia jednostki osadniczej [km ²]	% udziału powierzchni gminy	Liczba ludności jednostki osadniczej [osoba]	% udziału ludności gminy
Czermin	Miejscowości: Czermin	7,42	8,70%	199	3,30%
Działosze	Miejscowości: Działosze	2,10	2,46%	68	1,13%
Gola	Miejscowości: Gola Wygoda Turkowska	4,22	4,95%	212	3,52%
Mnichowice	Miejscowości: Mnichowice	9,30	10,90%	266	4,41%
Nosale	Miejscowości: Nosale	4,30	5,04%	161	2,67%
Nowa Wieś Książęca	Miejscowości: Nowa Wieś Książęca Nowa Wieś Książęca Parcele	16,95	19,87%	680	11,28%
Tabor Mały	Miejscowości: Tabor Mały Tabor Mały-Lipnik Tabor Mały-Utrata	3,87	4,54%	201	3,33%
Tabor Wielki	Miejscowości: Tabor Wielki Tabor Wielki-Chałupki	2,36	2,77%	503	8,35%
Weronikopole	Miejscowości: Weronikopole Mielęcín	9,24	10,83%	249	4,13%

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bralin

Nazwa jednostki osadniczej	Miejscowości lub ulice wchodzące w skład jednostki osadniczej	Powierzchnia jednostki osadniczej [km ²]	% udziału powierzchni gminy	Liczba ludności jednostki osadniczej [osoba]	% udziału ludności gminy
Łącznie		85,30	100,00%	6 027	100,00% ¹

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bralin

¹ Wyniki % udziału ludności po zsumowaniu dają 99,99%, co wynika z zaokrągleń do 2 miejsc po przecinku.

Dla wydzielonych jednostek osadniczych pozyskano materiał statystyczny dostępny w zasobach Urzędu Gminy Bralin oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bralinie, jak i specjalnie w tym celu wygenerowane przez instytucje zewnętrzne, m.in. Powiatowy Urząd Pracy w Kępnie i Komenda Powiatowa Policji w Kępnie.

Analizę występowania negatywnych zjawisk zachodzących na obszarze gminy Bralin przeprowadzono w pięciu sferach, tj.: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Do każdej ze sfer zakwalifikowano następujące wskaźniki wyznaczone z uzyskanych danych.

Tabela 2. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie

Obszar	Nazwa wskaźnika	Waga
Sfera społeczna		
Zaawansowanie procesu starzenia się ludności	Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze	3
	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	1
Bezrobocie	Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze	3
Długotrwałe bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	2
Ubóstwo	Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w ludności ogółem na danym obszarze	2
Niepełnosprawność	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze	6
Niski poziom kapitału społecznego	Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych	2
Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin	Udział liczby Niebieskich Kart na 100 mieszkańców na danym obszarze	1
Zagrożenie przestępczością	Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 100 mieszkańców	1
Bezpieczeństwo na drogach	Liczba kolizji i wypadków drogowych na 100 mieszkańców	1
Sfera gospodarcza		
Niski stopień przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	1
Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
Stopień podłączenia do sieci wodociągowej budynków mieszkalnych	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej względem ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru	1
Stopień podłączenia do sieci kanalizacyjnej	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub korzystających z przydomowych oczyszczalni	1

Obszar	Nazwa wskaźnika	Waga
budynków mieszkalnych	ścieków względem ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru	
Sfera środowiskowa		
Niedostateczny stopień oczyszczania ścieków/zagrożenie skażeniem gleb i wód	Udział liczby budynków korzystających z szamba w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	1
Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska	Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w wadze zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych	1
Zła jakość powietrza	Udział liczby źródeł ciepła wykorzystujących węgiel w ogólnej liczbie źródeł ciepła	1
Sfera techniczna		
Brak dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową	Udział gminnych budynków użyteczności publicznej z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnościami	1
Degradacja stanu zabytków	Udział liczby zabytków w złym stanie technicznym w liczbie wszystkich zabytków	1

Źródło: Opracowanie własne

Uzyskane dane przeanalizowano pod kątem wskaźników ilościowych, porównując wartości średnie, charakterystyczne dla poszczególnych jednostek osadniczych i zestawiając je z przeciętnymi wartościami dla Gminy Bralin – o występowaniu zjawiska kryzysowego decydowało, czy wartość wskaźnika dla jednostki osadniczej jest gorsza od średniej wartości dla całej Gminy.

Następnie dla każdej jednostki osadniczej określono i zsumowano ze sobą liczbę wskaźników o wartości przypisanej wagi, które wskazywały na występowanie zjawiska kryzysowego.

Wagi zostały przypisane na podstawie siły i trwałości wpływu danego zjawiska na występowanie sytuacji kryzysowej w społecznościach lokalnych. Największe znaczenie nadano tym zjawiskom, które mają charakter strukturalny i głęboko zakorzeniony – jak długotrwałe ograniczenia w funkcjonowaniu społecznym (np. niepełnosprawność) czy trwała niezdolność do samodzielnego utrzymania się (bezrobocie). Są to problemy, które oddziałują wielowymiarowo: wpływają na dostęp do edukacji, usług publicznych, relacje społeczne i kondycję ekonomiczną gospodarstw domowych. Z tego powodu ich obecność w danym obszarze stanowi silną przesłankę do objęcia go działaniami rewitalizacyjnymi.

Nieco niższą wagę otrzymały wskaźniki, które również sygnalizują poważne wyzwania, ale ich wpływ jest bardziej pośredni – jak ubóstwo, długotrwałe bezrobocie czy niski poziom

wykształcenia. Nadal są to istotne czynniki degradacji społecznej, jednak często są one skutkiem bardziej złożonych zjawisk i wymagają komplementarnych działań.

Najniższe wagi przypisano wskaźnikom o charakterze pomocniczym – takim, które wskazują na pogorszenie jakości życia, ale nie przesądzają o występowaniu trwałego kryzysu. Należą do nich m.in. kwestie infrastrukturalne, zagrożenia środowiskowe czy bezpieczeństwo drogowe. Ich znaczenie w analizie polega raczej na uzupełnieniu obrazu lokalnej sytuacji niż na samodzielnym definiowaniu obszaru zdegradowanego. Niska waga nie oznacza ich nieistotności, ale raczej wskazuje, że powinny być traktowane jako czynniki wspierające diagnozę, a nie jej trzon.

Takie zróżnicowanie wag pozwala skupić działania rewitalizacyjne na tych obszarach, gdzie problemy mają charakter najbardziej trwały i wielowymiarowy, zapewniając trafność i skuteczność interwencji.

Do obszaru zdegradowanego zaliczono zatem jednostki, których suma wag wskaźników ze sfery społecznej wynosiła co najmniej 14 i wystąpił przynajmniej 1 problem z pozostałych sfer.

Wyznaczony obszar zdegradowany:

1. Bralin Południowy;
2. Chojęcin;
3. Czermin;
4. Nosale;
5. Nowa Wieś Książęca;
6. Tabor Wielki.

Teren wyznaczony jako obszar rewitalizacji powinien obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego. W celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji, pod uwagę wzięto najgorsze wartości sumy wag wskaźników występujących w danej jednostce osadniczej we wszystkich sferach na tle obszaru zdegradowanego gminy Bralin. W związku z tym do obszaru rewitalizacji włączono jednostki z obszaru zdegradowanego, których łączna wartość sumy wag wskaźników we wszystkich sferach wynosiła minimum 20.

Wyznaczony obszar rewitalizacji:

1. Czermin;
2. Nosale;
3. Nowa Wieś Książęca;
4. Tabor Wielki.

2.1 Sfera społeczna

W sferze społecznej do analizy sytuacji wykorzystano 10 wskaźników, które zakwalifikowane zostały do 9 obszarów problemowych. Ich wykaz zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie sfery społecznej

Obszar	Nazwa wskaźnika
Zaawansowanie procesu starzenia się ludności	Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem na danym obszarze
	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)
Bezrobocie	Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze
Długotrwałe bezrobocie	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze
Ubóstwo	Udział osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w ludności ogółem na danym obszarze
Niepełnosprawność	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem na danym obszarze
Niski poziom kapitału społecznego	Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych
Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin	Udział liczby Niebieskich Kart na 100 mieszkańców na danym obszarze
Zagrożenie przestępczością	Wskaźnik przestępstw popełnionych na danym obszarze na 100 mieszkańców
Bezpieczeństwo na drogach	Liczba kolizji i wypadków drogowych na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Zaawansowanie procesu starzenia się ludności

Jednym z kluczowych zjawisk demograficznych wpływających na sytuację społeczno-gospodarczą analizowanego obszaru jest postępujący proces starzenia się ludności. Skala i dynamika tego zjawiska mają istotne znaczenie w kontekście planowania działań rewitalizacyjnych, ponieważ wpływają m.in. na strukturę potrzeb społecznych, dostępność zasobów pracy, funkcjonowanie lokalnych usług publicznych oraz potencjał rozwojowy społeczności.

Zgodnie z przyjętymi wskaźnikami, poziom zaawansowania procesu starzenia się mieszkańców określono poprzez:

- udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz 65 lat i więcej (mężczyźni) w ogólnej populacji,
- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (0–17 lat).

Tego rodzaju analiza pozwala na uchwycenie zarówno trendu demograficznego związanego z rosnącym udziałem osób starszych, jak i potencjalnego ograniczenia odnowy demograficznej w przyszłości. Niski udział ludności w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście populacji senioralnej może prowadzić do szeregu niekorzystnych zjawisk, takich jak: zmniejszenie aktywności społecznej i gospodarczej, wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i zdrowotne, osłabienie więzi międzypokoleniowych, czy pogłębiające się zjawisko izolacji społecznej osób starszych.

Największym udziałem ludności w wieku od 0 do 17 lat włącznie w ludności ogółem spośród wszystkich jednostek charakteryzowała się jednostka Chojeńcin-Parcele (28,66%).

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze, należą: Bralin Północny, Bralin Południowy, Chojeńcin, Gola, Mnichowice, Nowa Wieś Książęca oraz Tabor Wielki. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika poniżej średniej dla gminy.

Tabela 4. Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat włącznie w ludności ogółem na danym obszarze

Nazwa jednostki osadniczej	Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat włącznie w ludności ogółem na danym obszarze
Obszar gminy Bralin	20,51%
Bralin Północny	17,35%
Bralin Południowy	20,17%
Chojeńcin - Parcele	28,66%
Chojeńcin	16,10%
Czermin	26,13%
Działosze	23,53%
Gola	19,81%
Mnichowice	16,17%
Nosale	24,84%
Nowa Wieś Książęca	20,29%
Tabor Mały	21,89%
Tabor Wielki	20,48%
Weronikopole	21,69%

Źródło: Opracowanie własne

Najmniejszym udziałem ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem spośród wszystkich jednostek charakteryzowała się jednostka Chojeńcin-Parcele (10,82%) natomiast największym jednostka Chojeńcin (27,12%).

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze, należą: Bralin Północny, Bralin Południowy, Chojęcin, Mnichowice oraz Tabor Wielki. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika powyżej średniej dla gminy.

Tabela 5. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem

Nazwa jednostki osadniczej	Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem
Obszar gminy Bralin	18,93%
Bralin Północny	21,10%
Bralin Południowy	20,17%
Chojęcin - Parcele	10,82%
Chojęcin	27,12%
Czermin	16,08%
Działosze	14,71%
Gola	18,40%
Mnichowice	25,56%
Nosale	18,63%
Nowa Wieś Książęca	16,62%
Tabor Mały	14,93%
Tabor Wielki	20,87%
Weronikopole	18,88%

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie gminy Bralin obserwuje się wyraźne oznaki postępującego procesu starzenia się mieszkańców, co stanowi istotne wyzwanie w kontekście planowania działań rewitalizacyjnych. Udział osób w wieku senioralnym (60+ kobiety, 65+ mężczyźni) wynosi średnio 18,93%, przy jednocześnie stosunkowo niskim udziale ludności w wieku przedprodukcyjnym (20,51%). Taka struktura demograficzna może skutkować zmniejszeniem aktywności społeczno-gospodarczej, wzrostem zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i zdrowotne oraz osłabieniem więzi międzypokoleniowych. Tendencje te wskazują na potrzebę podejmowania działań, które będą równocześnie wspierać aktywizację seniorów oraz zwiększać atrakcyjność gminy dla rodzin z dziećmi, aby ograniczyć skutki starzenia się społeczeństwa i wzmocnić potencjał rozwojowy lokalnej społeczności.

Bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwałe

Bezrobocie jest miarą bieżącej siły roboczej, która nie jest zatrudniona, ale jest gotowa do pracy, poszukuje jej i jest zdolna do pracy. W ramach bezrobocia analizie poddano udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) i od 18 do 64 lat włącznie

(mężczyźni), udział bezrobotnych pozostających bez pracy przez ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych na danym obszarze.

Największym udziałem bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) spośród wszystkich jednostek charakteryzowała się jednostka Czermin, tj. 3,48%, natomiast najmniejszym – zerowym jednostki: Działosze oraz Mnichowice.

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze, należą: Bralin Południowy, Chojęcin, Czermin, Gola, Nosale, Nowa Wieś Książęca, Tabor Mały oraz Tabor Wielki. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika powyżej średniej dla gminy.

Tabela 6. Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze

Nazwa jednostki osadniczej	Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze
Obszar gminy Bralin	1,26%
Bralin Północny	0,91%
Bralin Południowy	1,27%
Chojęcin - Parcele	0,50%
Chojęcin	2,99%
Czermin	3,48%
Działosze	0,00%
Gola	1,53%
Mnichowice	0,00%
Nosale	2,20%
Nowa Wieś Książęca	1,40%
Tabor Mały	3,15%
Tabor Wielki	2,03%
Weronikopole	0,68%

Źródło: Opracowanie własne

Najwyższy udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy w ogóle bezrobotnych znajdował się w jednostce Nowa Wieś Książęca – 83,33%, natomiast najniższy – zerowy w jednostkach: Chojęcin-Parcele, Działosze, Mnichowice, Tabor Mały oraz Weronikopole.

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze, należą: Chojęcin, Czermin, Gola, Nosale, Nowa Wieś Książęca oraz Tabor Wielki. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika powyżej średniej dla gminy.

Tabela 7. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy przez ponad 12 miesięcy w ogólne bezrobotnych na danym obszarze

Nazwa jednostki osadniczej	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy przez ponad 12 miesięcy w ogólne bezrobotnych na danym obszarze
Obszar gminy Bralin	41,30%
Bralin Północny	40,00%
Bralin Południowy	14,29%
Chojęcin - Parcele	0,00%
Chojęcin	50,00%
Czermin	75,00%
Działosze	0,00%
Gola	50,00%
Mnichowice	0,00%
Nosale	50,00%
Nowa Wieś Książęca	83,33%
Tabor Mały	0,00%
Tabor Wielki	50,00%
Weronikopole	0,00%

Źródło: Opracowanie własne

W Gminie Bralin poziom bezrobocia ogółem jest stosunkowo niski – średnio 1,26% w populacji w wieku produkcyjnym (kobiety 18–59 lat, mężczyźni 18–64 lata). Zjawiskiem szczególnie niekorzystnym jest wysoki udział bezrobocia długotrwałego. W skali gminy stanowi ono 41,30% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, a w niektórych jednostkach jego udział przekracza 50%. Utrzymywanie się wysokiego udziału osób długotrwale bezrobotnych w części jednostek osadniczych wskazuje na potrzebę ukierunkowanych działań aktywizacyjnych, obejmujących m.in. wsparcie w zdobywaniu nowych kwalifikacji, programy integracji społeczno-zawodowej oraz inicjatywy zwiększające mobilność zawodową mieszkańców.

Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z kluczowych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców oraz na ogólny poziom rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru. Oznacza sytuację, w której dochody gospodarstwa domowego są niewystarczające do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, takich jak wyżywienie, mieszkanie, odzież, opieka zdrowotna czy edukacja. Może mieć ono charakter zarówno ekonomiczny, wynikający z niskich dochodów i ograniczonego dostępu do zasobów materialnych, jak i społeczny, związany z wykluczeniem z aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności.

Jest to istotny wskaźnik kondycji społecznej, ponieważ często występuje z innymi problemami – bezrobociem, niskim poziomem wykształcenia, złymi warunkami mieszkaniowymi czy ograniczonym dostępem do usług publicznych. Długotrwałe utrzymywanie się ubóstwa prowadzi do utrwalania nierówności społecznych, pogłębiania marginalizacji poszczególnych grup oraz osłabienia potencjału rozwojowego całej społeczności.

Największym udziałem osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w ludności ogółem spośród wszystkich jednostek charakteryzowała się jednostka Tabor Mały, tj. 3,48%, najmniejszym natomiast jednostki: Chojęcin, Działosze oraz Mnichowice, tj. 0,00%.

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze, należą jednostki: Bralin Południowy, Czermin, Gola, Nosale, Nowa Wieś Książęca oraz Tabor Mały. Sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika powyżej średniej dla gminy.

Tabela 8. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców

Nazwa jednostki osadniczej	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców
Obszar gminy Bralin	1,14%
Bralin Północny	0,90%
Bralin Południowy	1,51%
Chojęcin - Parcele	0,46%
Chojęcin	0,00%
Czermin	2,01%
Działosze	0,00%
Gola	2,36%
Mnichowice	0,00%
Nosale	3,11%
Nowa Wieś Książęca	1,47%
Tabor Mały	3,48%
Tabor Wielki	0,80%
Weronikopole	0,40%

Źródło: Opracowanie własne

Jednostki, w których wskaźnik ubóstwa przekracza średnią gminną, można uznać za szczególnie narażone na kumulację problemów społecznych. Ubóstwo w tych miejscowościach często występuje z innymi niekorzystnymi zjawiskami, takimi jak bezrobocie czy niski poziom aktywności społecznej. Należy również podkreślić, że samo świadczenie pomocy finansowej nie jest wystarczającym środkiem przeciwdziałania ubóstwu.

Konieczne jest łączenie instrumentów wsparcia dochodowego z działaniami umożliwiającymi zdobycie kwalifikacji, podjęcie pracy czy integrację ze społecznością lokalną. Ważnym kierunkiem jest także rozwój inicjatyw środowiskowych i partnerskich (np. w formule ekonomii społecznej), które mogą zwiększać samodzielność i aktywność osób zagrożonych ubóstwem. Z perspektywy planowania działań rewitalizacyjnych, problem ubóstwa należy traktować jako sygnał do wdrożenia skoordynowanych interwencji – łączących politykę społeczną, rynek pracy, edukację oraz działania animacyjne – aby skutecznie przeciwdziałać jego dalszemu rozprzestrzenianiu się i ograniczać jego skutki w społecznościach lokalnych.

Niepełnosprawność

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2024 poz. 1411), osoba ze szczególnymi potrzebami to osoba, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami.

W związku z powyższym osobami ze szczególnymi potrzebami są osoby narażone na marginalizację lub dyskryminację m.in. ze względu na niepełnosprawność.

Największym udziałem osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ludności ogółem spośród wszystkich jednostek charakteryzowała się jednostka Czermin, tj. 2,51%, najmniejszym natomiast – zerowym jednostki: Chojęcin-Parcele, Działosze, Gola oraz Mnichowice.

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze, należą: Bralin Północny, Bralin Południowy, Chojęcin, Czermin, Nosale, Nowa Wieś Książęca, Tabor Mały, Tabor Wielki oraz Weronikopole. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika powyżej średniej dla gminy.

Tabela 9. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Nazwa jednostki osadniczej	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności
Obszar gminy Bralin	0,71%
Bralin Północny	0,73%
Bralin Południowy	0,76%
Chojęcin - Parcele	0,00%
Chojęcin	0,85%
Czermin	2,51%
Działosze	0,00%

Nazwa jednostki osadniczej	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności
Gola	0,00%
Mnichowice	0,00%
Nosale	1,86%
Nowa Wieś Książęca	0,74%
Tabor Mały	1,00%
Tabor Wielki	0,99%
Weronikopole	0,80%

Źródło: Opracowanie własne

Wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności wskazuje na potrzebę podejmowania zintegrowanych działań, które obejmują nie tylko wsparcie finansowe, ale przede wszystkim likwidację barier w dostępie do edukacji, rynku pracy, usług zdrowotnych i społecznych. Ważne jest również rozwijanie programów rehabilitacyjnych, usług asystenckich oraz dostosowywanie infrastruktury publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Z perspektywy działań rewitalizacyjnych, konieczne jest traktowanie tego zjawiska nie tylko jako problemu jednostek, ale również jako wyzwania dla całej społeczności. Tworzenie środowiska włączającego, wspierającego aktywność i samodzielność osób z niepełnosprawnościami, może przyczynić się do zwiększenia ich udziału w życiu społecznym i gospodarczym gminy, a tym samym do wzmocnienia spójności społecznej.

Niski poziom kapitału społecznego

Kapitał społeczny i ludzki stanowi jeden z kluczowych czynników determinujących rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Obejmuje on zarówno zasób wiedzy, umiejętności i kwalifikacji mieszkańców, jak i ich zdolność do współpracy, uczestnictwa w życiu społecznym oraz podejmowania działań na rzecz dobra wspólnego.

Analizując poziom kapitału ludzkiego, wzięto pod uwagę udział osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, bądź niższym.

Największym udziałem bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym spośród wszystkich jednostek charakteryzowała się jednostka Nosale, tj. 100,00%, najmniejszym natomiast jednostki: Bralin Południowy, Chojęcin-Parcele, Chojęcin, Czermin, Działosze, Mnichowice, Tabor Mały oraz Weronikopole tj. 0,00%.

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze, należą: Gola, Nosale, Nowa Wieś Książęca oraz Tabor Wielki. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika powyżej średniej dla gminy.

Tabela 10. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych

Nazwa jednostki osadniczej	Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych
Obszar gminy Bralin	15,22%
Bralin Północny	10,00%
Bralin Południowy	0,00%
Chojęcin - Parcele	0,00%
Chojęcin	0,00%
Czermin	0,00%
Działosze	0,00%
Gola	50,00%
Mnichowice	0,00%
Nosale	100,00%
Nowa Wieś Książęca	16,67%
Tabor Mały	0,00%
Tabor Wielki	33,33%
Weronikopole	0,00%

Źródło: Opracowanie własne

Wysoki udział osób o niskim poziomie wykształcenia wśród bezrobotnych wskazuje na istotne deficyty w zakresie kapitału ludzkiego, co może ograniczać możliwości podjęcia zatrudnienia, szczególnie w warunkach rosnących wymagań kompetencyjnych na rynku pracy. Zjawisko to ma charakter nie tylko ekonomiczny, ale i społeczny – niski poziom wykształcenia często współwystępuje z długotrwałym bezrobociem, ubóstwem, a także ograniczoną aktywnością obywatelską. Konieczne jest wdrażanie programów edukacyjnych i szkoleń zawodowych, rozwój kształcenia ustawicznego oraz tworzenie lokalnych inicjatyw podnoszących kwalifikacje i umiejętności mieszkańców. Wsparcie w tym zakresie powinno być ukierunkowane na grupy o największych deficytach, aby przeciwdziałać marginalizacji i wzmacniać potencjał rozwojowy społeczności.

Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin

W ramach bezpieczeństwa funkcjonowania rodzin przeanalizowano udział liczby Niebieskich Kart w ludności ogółem na danym obszarze. Niebieska Karta to procedura podejmowana i prowadzona przez zespół osób będących przedstawicielami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem istnienia przemocy w rodzinie. Zakończenie procedury Niebieskiej Karty następuje w momencie ustania przemocy

w rodzinie wraz ze zrealizowaniem indywidualnego planu pomocy oraz w przypadku, gdy grupa robocza rozstrzygnie o braku zasadności podejmowania działań pomocowych.

Najwyższy wskaźnik liczby Niebieskich Kart na 100 mieszkańców spośród wszystkich jednostek osiągnęła jednostka Nosale tj. 0,62.

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze, należą: Bralin Południowy, Chojećin-Parcele, Gola, Mnichowice, Nosale, Tabor Mały oraz Tabor Wielki. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika powyżej średniej dla gminy.

Tabela 11. Wskaźnik liczby Niebieskich Kart na 100 mieszkańców

Nazwa jednostki osadniczej	Wskaźnik liczby Niebieskich Kart na 100 mieszkańców
Obszar gminy Bralin	0,28
Bralin Północny	0,22
Bralin Południowy	0,43
Chojećin - Parcele	0,30
Chojećin	0,00
Czermin	0,00
Działosze	0,00
Gola	0,47
Mnichowice	0,38
Nosale	0,62
Nowa Wieś Książęca	0,15
Tabor Mały	0,50
Tabor Wielki	0,40
Weronikopole	0,00

Źródło: Opracowanie własne

Wysoki odsetek Niebieskich Kart oznacza konieczność wdrażania kompleksowych działań profilaktycznych i pomocowych. Istotne jest również rozwijanie współpracy między instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo rodzin – policją, ośrodkami pomocy społecznej, placówkami oświatowymi i ochrony zdrowia – w celu skutecznego identyfikowania zagrożeń oraz szybkiego reagowania na przypadki przemocy.

Przestępczość

Za bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Bralin odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Kępnie.

Najwyższym wskaźnikiem przestępstw popełnionych na danym obszarze na 100 mieszkańców spośród wszystkich jednostek charakteryzowała się jednostka Gola tj. 1,89, najmniejszym natomiast – zerowym jednostki: Chojęcin oraz Działosze.

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze, należą: Chojęcin-Parcele, Czermin, Gola, Mnichowice, Nosale oraz Nowa Wieś Książęca. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika powyżej średniej dla gminy.

Tabela 12. Wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców

Nazwa jednostki osadniczej	Wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców
Obszar gminy Bralin	1,08
Bralin Północny	1,06
Bralin Południowy	0,76
Chojęcin - Parcele	1,52
Chojęcin	0,00
Czermin	1,51
Działosze	0,00
Gola	1,89
Mnichowice	1,13
Nosale	1,86
Nowa Wieś Książęca	1,62
Tabor Mały	0,50
Tabor Wielki	0,60
Weronikopole	0,40

Źródło: Opracowanie własne

Wysokie wartości wskaźników mogą wynikać z różnych czynników – od problemów społecznych (ubóstwo, bezrobocie, niski poziom kapitału społecznego) po lokalne uwarunkowania infrastrukturalne i środowiskowe sprzyjające popełnianiu czynów zabronionych. Konieczne jest zatem ukierunkowanie działań profilaktycznych i prewencyjnych na obszary o najwyższych wskaźnikach. Wymaga to zarówno wzmocnienia obecności służb porządkowych, jak i rozwoju programów edukacyjnych i społecznych skierowanych do mieszkańców – szczególnie młodzieży – w celu promowania postaw prospołecznych i budowania poczucia bezpieczeństwa. Ważnym elementem jest także poprawa jakości przestrzeni publicznej (oświetlenie ulic, monitoring, zagospodarowanie terenów) oraz wspieranie inicjatyw lokalnych, które integrują mieszkańców i wzmacniają kontrolę społeczną. Skuteczna walka z przestępczością powinna opierać się na ścisłej współpracy władz gminy, Policji, organizacji pozarządowych oraz społeczności lokalnej, aby z jednej strony ograniczać

liczbę popełnianych przestępstw, a z drugiej – wzmacniać poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

Bezpieczeństwo na drogach

Bezpieczeństwo na drogach jest istotnym elementem jakości życia mieszkańców oraz jednym z kluczowych czynników wpływających na poczucie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej. Wysoki poziom zagrożeń w ruchu drogowym może negatywnie oddziaływać na codzienne funkcjonowanie społeczności lokalnej oraz ograniczać mobilność mieszkańców.

Bezpieczeństwo na drogach zostało opisane za pomocą wskaźnika: liczba kolizji i wypadków drogowych na 100 mieszkańców.

Najwyższym wskaźnikiem kolizji i wypadków drogowych na danym obszarze na 100 mieszkańców spośród wszystkich jednostek charakteryzowała się jednostka Gola tj. 3,77, najmniejszym natomiast – wynoszącym zero – jednostki: Chojęcin, Działosze oraz Nosale.

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze, należą: Bralin Południowy, Chojęcin-Parcele, Gola, Mnichowice oraz Tabor Mały. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika powyżej średniej dla gminy.

Tabela 13. Liczba kolizji i wypadków drogowych na 100 mieszkańców

Nazwa jednostki osadniczej	Liczba kolizji i wypadków drogowych na 100 mieszkańców
Obszar gminy Bralin	1,01
Bralin Północny	0,39
Bralin Południowy	1,19
Chojęcin - Parcele	1,83
Chojęcin	0,00
Czermin	0,50
Działosze	0,00
Gola	3,77
Mnichowice	1,13
Nosale	0,00
Nowa Wieś Książęca	0,74
Tabor Mały	3,48
Tabor Wielki	0,99
Weronikopole	0,80

Źródło: Opracowanie własne

Wysoki poziom zdarzeń drogowych w tych obszarach może wynikać z natężonego ruchu pojazdów, niedostosowania infrastruktury drogowej do potrzeb uczestników ruchu,

niewłaściwych zachowań kierowców, a także niedostatecznego oznakowania czy oświetlenia. W kontekście działań rewitalizacyjnych oraz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym, wskazane jest wdrożenie kompleksowych działań prewencyjnych. Mogą one obejmować modernizację infrastruktury (chodniki, przejścia dla pieszych, bariery ochronne, lepsze oświetlenie), wprowadzenie rozwiązań uspokajających ruch (progi zwalniające, ronda), zwiększenie nadzoru policyjnego oraz prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do kierowców, pieszych i rowerzystów.

2.2 Sfera gospodarcza

Rozwój miejscowej gospodarki jest szczególnie istotny dla mieszkańców, głównie ze względu na szansę zmniejszenia stopy bezrobocia i wzrost poziomu jakości życia.

W sferze gospodarczej wykorzystano 1 wskaźnik, który zakwalifikowany został do 1 obszaru problemowego.

Tabela 14. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie sfery gospodarczej

Obszar	Nazwa wskaźnika
Niski stopień przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Niski stopień przedsiębiorczości

Poziom przedsiębiorczości stanowi jeden z kluczowych wyznaczników kondycji lokalnej gospodarki oraz potencjału rozwojowego gminy. Wysoka aktywność gospodarcza mieszkańców sprzyja tworzeniu nowych miejsc pracy, dywersyfikacji źródeł dochodu, zwiększaniu wpływów do budżetu gminy, a także podnoszeniu jakości i dostępności lokalnych usług. Z kolei niski stopień przedsiębiorczości może prowadzić do ograniczenia możliwości zatrudnienia, obniżenia atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz wolniejszego tempa rozwoju społeczno-gospodarczego.

Największym wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców spośród wszystkich jednostek charakteryzowała się jednostka Chojęcin-Parcele tj. 13,26, najmniejszym natomiast – zerowym jednostka Działosze.

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze, należą wszystkie jednostki oprócz jednostek: Bralin Północny, Bralin Południowy oraz Chojęcin-Parcele. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika poniżej średniej dla gminy.

Tabela 15. Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców

Nazwa jednostki osadniczej	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
Obszar gminy Bralin	8,79
Bralin Północny	10,24
Bralin Południowy	12,08
Chojęcin - Parcele	13,26
Chojęcin	7,63
Czermin	4,52
Działosze	0,00
Gola	7,08
Mnichowice	6,02
Nosale	8,07
Nowa Wieś Książęca	5,00
Tabor Mały	6,97
Tabor Wielki	6,36
Weronikopole	2,41

Źródło: Opracowanie własne

Wysoki udział miejscowości z wynikami poniżej średniej gminnej wskazuje na potrzebę działań stymulujących rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy. Mogą one obejmować wsparcie doradcze i finansowe dla osób planujących założyć działalność gospodarczą, poprawę dostępu do infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, organizację szkoleń z zakresu zarządzania i marketingu oraz rozwój lokalnych inicjatyw wspierających przedsiębiorczość (np. inkubatory biznesu, strefy aktywności gospodarczej). Kluczowe jest ukierunkowanie wsparcia na miejscowości o najniższym poziomie przedsiębiorczości, aby wyrównać szanse rozwojowe i zwiększyć aktywność gospodarczą całej gminy. W połączeniu z działaniami społecznymi i inwestycyjnymi może to przyczynić się do wzrostu zatrudnienia i poprawy jakości życia mieszkańców.

2.3 Sfera środowiskowa

Jednym z elementów efektywnego zarządzania rozwojem jest zrównoważony rozwój gospodarki wraz z ochroną środowiska. Kwestia jakości stanu środowiska i jego estetyki jest ważna dla jakości i komfortu życia.

W sferze środowiskowej wykorzystano 3 wskaźniki, które zakwalifikowane zostały do 3 obszarów problemowych.

Tabela 16. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie sfery środowiskowej

Obszar	Nazwa wskaźnika
Niedostateczny stopień oczyszczania ścieków/zagrożenie skażeniem gleb i wód	Udział liczby budynków korzystających z szamba w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych
Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska	Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w wadze zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych
Zła jakość powietrza	Udział liczby źródeł ciepła wykorzystujących węgiel w ogólnej liczbie źródeł ciepła

Źródło: Opracowanie własne

Niedostateczny stopień oczyszczania ścieków/zagrożenie skażeniem gleb i wód

Wskaźnik udziału liczby budynków korzystających z szamba w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych wskazuje na potencjalne zagrożenia dla środowiska i zdrowia mieszkańców. Wysoki udział szamb zwiększa ryzyko ich nieszczelności, co może prowadzić do przenikania nieoczyszczonych ścieków do gleby i wód gruntowych, powodując skażenie środowiska.

Największym udziałem liczby budynków korzystających z szamba w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych spośród wszystkich jednostek charakteryzowały się Nosale tj. 91,67%, najmniejszym natomiast – wynoszącym 1,85% – jednostka Chojęcin.

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze, należą wszystkie jednostki oprócz jednostek: Bralin Północny, Bralin Południowy, Chojęcin, Mnichowice oraz Nowa Wieś Książęca. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika powyżej średniej dla gminy.

Tabela 17. Udział liczby budynków korzystających z szamba w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych

Nazwa jednostki osadniczej	Udział liczby budynków korzystających z szamba w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych
Obszar gminy Bralin	15,68%
Bralin Północny	3,53%
Bralin Południowy	10,87%
Chojęcin - Parcele	15,85%
Chojęcin	1,85%
Czermin	21,52%
Działosze	23,81%
Gola	16,05%

Nazwa jednostki osadniczej	Udział liczby budynków korzystających z szamba w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych
Mnichowice	6,49%
Nosale	91,67%
Nowa Wieś Książęca	11,00%
Tabor Mały	68,85%
Tabor Wielki	30,51%
Weronikopole	42,98%

Źródło: Opracowanie własne

Jednostki osadnicze, w których dominują budynki korzystające z szamba, często charakteryzują się ograniczonym dostępem do systemu kanalizacji zbiorczej. Ograniczenia te mogą wynikać z braku inwestycji infrastrukturalnych lub rozproszonej zabudowy, która utrudnia ekonomiczne uzasadnienie budowy sieci kanalizacyjnej. Jednostki bez dostępu do zbiorczych oczyszczalni ścieków są bardziej narażone na niekontrolowane odprowadzanie nieczystości. W wielu przypadkach szamba mogą nie być regularnie opróżniane lub być opróżniane w sposób niezgodny z przepisami, co dodatkowo nasila problem. Nieszczelne lub niewłaściwie eksploatowane szamba mogą prowadzić do zanieczyszczenia wód gruntowych, które często stanowią źródło wody pitnej dla mieszkańców. Skażenie gleb wpływa negatywnie na lokalne rolnictwo i zdrowie ekosystemów. Skażenie wód i gleby może prowadzić do rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych, szczególnie w społecznościach korzystających z własnych studni lub spożywających żywność produkowaną lokalnie.

Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska

Azbest jest materiałem niebezpiecznym dla zdrowia człowieka, szczególnie gdy jego włókna zostają uwolnione do powietrza i wdychane. Włókna azbestowe są mikroskopijne i mogą osadzać się w płucach oraz innych narządach, prowadząc do poważnych chorób.

Największym udziałem wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w wadze zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych spośród wszystkich jednostek charakteryzowała się jednostka Tabor Mały tj. 94,91%, najmniejszym natomiast jednostka Bralin Północny, tj. 62,83%.

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze, należą jednostki: Chojęcin, Działosze, Gola, Nosale, Nowa Wieś Książęca, Tabor Mały oraz Weronikopole. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika powyżej średniej dla gminy.

Tabela 18. Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w wadze zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych

Nazwa jednostki osadniczej	Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w wadze zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych
Obszar gminy Bralin	79,23%
Bralin Północny	62,83%
Bralin Południowy	73,45%
Chojęcin - Parcele	78,67%
Chojęcin	90,41%
Czermin	64,33%
Działosze	82,16%
Gola	82,24%
Mnichowice	72,69%
Nosale	84,82%
Nowa Wieś Książęca	81,99%
Tabor Mały	94,91%
Tabor Wielki	69,09%
Weronikopole	90,87%

Źródło: Opracowanie własne

Azbest pozostaje poważnym zagrożeniem zdrowotnym, szczególnie w miejscach, gdzie jego stare struktury są uszkodzone lub narażone na działanie czynników zewnętrznych. Z tego względu bardzo ważne jest właściwe postępowanie z materiałami zawierającymi azbest. Demontaż i utylizacja azbestu muszą być przeprowadzane przez wyspecjalizowane firmy, które zapewniają ochronę przed uwolnieniem włókien do środowiska.

Zła jakość powietrza

Problem złej jakości powietrza atmosferycznego na obszarze gminy Bralin przedstawiono za pomocą wskaźnika udziału źródeł ciepła wykorzystujących węgiel w ogólnej liczbie źródeł ciepła.

Największym wskaźnikiem udziału źródeł ciepła wykorzystujących węgiel w ogólnej liczbie źródeł ciepła z wynikiem 76,48% wykazała się jednostka Bralin Północny, natomiast najmniejszym wskaźnikiem jednostka Nosale, tj. 44,44%.

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze, należą: Bralin Północny, Gola, Mnichowice, Tabor Mały oraz Weronikopole. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika powyżej średniej dla gminy.

Tabela 19. Udział źródeł ciepła wykorzystujących węgiel w ogólnej liczbie źródeł ciepła

Nazwa jednostki osadniczej	Udział źródeł ciepła wykorzystujących węgiel w ogólnej liczbie źródeł ciepła
Obszar gminy Bralin	68,67%
Bralin Północny	76,48%
Bralin Południowy	66,90%
Chojęcin - Parcele	58,22%
Chojęcin	67,50%
Czermin	66,13%
Działosze	53,33%
Gola	76,27%
Mnichowice	75,00%
Nosale	44,44%
Nowa Wieś Książęca	63,40%
Tabor Mały	74,55%
Tabor Wielki	68,55%
Weronikopole	69,51%

Źródło: Opracowanie własne

Spalanie węgla w celach grzewczych jest jednym z głównych źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza, takich jak dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x), pyły zawieszone (PM₁₀, PM_{2,5}) oraz benzo(a)piren. Substancje te mogą mieć szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi oraz środowisko. Długotrwałe narażenie na zanieczyszczone powietrze może prowadzić do różnych problemów zdrowotnych, w tym do schorzeń układu oddechowego, takich jak astma, przewlekłe zapalenie oskrzeli, czy choroby płuc. Zanieczyszczenia powietrza mogą również zwiększać ryzyko wystąpienia chorób sercowo-naczyniowych oraz nowotworów. Ponadto mogą mieć negatywne skutki dla ekosystemów, prowadząc do degradacji gleby, zanieczyszczenia wód oraz zmian klimatu. Niektóre substancje, takie jak benzo(a)piren, mogą być toksyczne dla organizmów żywych i przyczyniać się do zmniejszenia bioróżnorodności. Aby poprawić jakość powietrza, konieczne są działania prewencyjne mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń, promowanie bardziej ekologicznych źródeł ciepła, takich jak ogrzewanie gazowe, elektryczne lub odnawialne źródła energii oraz poprawa efektywności energetycznej budynków. Konieczne są inwestycje w nowoczesne technologie ogrzewania, promowanie świadomości ekologicznej w społeczeństwie oraz wprowadzenie skutecznych regulacji ograniczających emisje zanieczyszczeń.

2.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej jest jednym z podstawowych elementów warunkujących rozwój mieszkalnictwa i przedsiębiorczości na każdym terenie oraz gwarantuje wysoką jakość

życia jego mieszkańcom. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej powinna następować stopniowo, a w pierwszej kolejności objąć obszary o większych skupiskach mieszkańców, gdzie jest to uzasadnione i opłacalne ekonomicznie.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej wykorzystano 2 wskaźniki, które zakwalifikowane zostały do 2 obszarów problemowych.

Tabela 20. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Obszar	Nazwa wskaźnika
Stopień podłączenia do sieci wodociągowej budynków mieszkalnych	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej względem ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru
Stopień podłączenia do sieci kanalizacyjnej budynków mieszkalnych	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków względem ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru

Źródło: Opracowanie własne

Stopień podłączenia do sieci wodociągowej budynków mieszkalnych

Dostęp do sieci wodociągowej jest jednym z kluczowych elementów infrastruktury technicznej, wpływającym bezpośrednio na komfort życia mieszkańców, rozwój osadnictwa oraz atrakcyjność inwestycyjną obszaru. Zapewnienie powszechnego dostępu do wody pitnej o odpowiedniej jakości stanowi podstawowy warunek zrównoważonego rozwoju gminy, a także sprzyja poprawie warunków sanitarnych i zdrowotnych. Analiza stopnia podłączenia budynków mieszkalnych do sieci wodociągowej pozwala na identyfikację obszarów o pełnym zabezpieczeniu w tym zakresie, jak również miejsc wymagających priorytetowych działań inwestycyjnych w celu wyrównania standardów infrastrukturalnych.

Najwyższym udziałem budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej względem ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru spośród wszystkich jednostek charakteryzowały się jednostki: Nosale i Nowa Wieś Książęca, tj. 100,00%, najmniejszym natomiast – wynoszącym 55,26% – Weronikopole.

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze należą: Chojęcin-Parcele, Czermín, Działosze, Gola, Tabor Wielki oraz Weronikopole. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika poniżej średniej dla gminy.

Tabela 21. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej względem ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru

Nazwa jednostki osadniczej	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej względem ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru
Obszar gminy Bralin	82,58%
Bralin Północny	83,33%
Bralin Południowy	90,37%
Chojęcin - Parcele	71,13%
Chojęcin	94,44%
Czermin	73,42%
Działosze	76,19%
Gola	71,60%
Mnichowice	94,81%
Nosale	100,00%
Nowa Wieś Książęca	100,00%
Tabor Mały	85,25%
Tabor Wielki	79,66%
Weronikopole	55,26%

Źródło: Opracowanie własne

Poziom podłączenia budynków mieszkalnych do sieci wodociągowej w gminie, choć generalnie wysoki, ujawnia istotne zróżnicowanie przestrzenne, które może mieć wpływ na wyrównywanie szans rozwojowych poszczególnych miejscowości. Niski stopień dostępu do tej infrastruktury w części jednostek osadniczych może skutkować ograniczeniem atrakcyjności inwestycyjnej, spadkiem komfortu życia mieszkańców oraz większym obciążeniem ich codziennego funkcjonowania.

Stopień podłączenia do sieci kanalizacyjnej budynków mieszkalnych

Dostęp do sieci kanalizacyjnej stanowi jeden z kluczowych elementów infrastruktury technicznej, decydujących o jakości życia mieszkańców, stanie środowiska naturalnego oraz możliwościach rozwoju gospodarczego danego obszaru. Sprawny system odprowadzania i oczyszczania ścieków wpływa nie tylko na komfort codziennego funkcjonowania, ale również na ochronę zasobów wodnych i gleby, ograniczając ryzyko zanieczyszczeń oraz negatywnych skutków dla zdrowia.

Najwyższym udziałem budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej oraz korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków względem ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru spośród wszystkich jednostek charakteryzowała się jednostka

Mnichowice tj. 92,21%, najmniejszym natomiast – wynoszącym 7,89% – jednostka Weronikopole.

Do jednostek osadniczych, które charakteryzują się sytuacją kryzysową w tej sferze należą wszystkie jednostki oprócz: Bralin Północny, Bralin Południowy, Chojećin, Mnichowice oraz Nowa Wieś Książęca. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika poniżej średniej dla gminy.

Tabela 22. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej oraz korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków względem ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru

Nazwa jednostki osadniczej	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej oraz korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków względem ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru
Obszar gminy Bralin	57,55%
Bralin Północny	78,69%
Bralin Południowy	80,75%
Chojećin - Parcele	35,21%
Chojećin	90,74%
Czermin	29,11%
Działosze	23,81%
Gola	17,28%
Mnichowice	92,21%
Nosale	8,33%
Nowa Wieś Książęca	67,00%
Tabor Mały	16,39%
Tabor Wielki	28,81%
Weronikopole	7,89%

Źródło: Opracowanie własne

Brak podłączenia do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej wpływa na jakość życia mieszkańców. Niewystarczający stan podłączonych budynków do infrastruktury sanitarno-kanalizacyjnej może prowadzić do zanieczyszczenia środowiska naturalnego poprzez odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do rzek, jezior i mórz. Rozwiązanie problemu związanego z infrastrukturą sanitarno-kanalizacyjną wymaga podjęcia działań na poziomie lokalnym. Niezbędne są inwestycje w budowę i modernizację sieci kanalizacyjnych i wodociągowych.

2.5 Sfera techniczna

Sfera techniczna gminy obejmuje zakres zagadnień związanych z infrastrukturą i usługami technicznymi.

W sferze technicznej wykorzystano 2 wskaźniki, które zakwalifikowane zostały do 2 obszarów problemowych.

Tabela 23. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie sfery technicznej

Obszar	Nazwa wskaźnika
Brak dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową	Udział gminnych budynków użyteczności publicznej z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnościami
Degradacja stanu zabytków	Udział liczby zabytków w złym stanie technicznym w liczbie wszystkich zabytków

Źródło: Opracowanie własne

Brak dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową

Zapewnienie pełnej dostępności budynków użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnością ruchową stanowi istotny element polityki równego traktowania i integracji społecznej. Brak odpowiednich rozwiązań architektonicznych, takich jak podjazdy, windy czy odpowiednio przystosowane wejścia i toalety, znacząco ogranicza możliwość korzystania z oferowanych usług oraz uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym gminy.

Najwyższym udziałem budynków publicznych z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnością ruchową spośród wszystkich jednostek – wynoszącym 100,00% – charakteryzowały się jednostki: Bralin Północny, Gola, Mnichowice, Nosale, Nowa Wieś Książęca oraz Weronikopole, a najniższym jednostki: Chojęcin-Parcele, Czermin, Tabor Mały oraz Tabor Wielki – wynoszącym 0,00%. Sytuacją kryzysową oprócz jednostek z najniższym wynikiem dotknięta została jednostka Bralin Południowy. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika poniżej średniej dla gminy.

Tabela 24. Udział gminnych budynków użyteczności publicznej z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnościami

Nazwa jednostki osadniczej	Udział gminnych budynków użyteczności publicznej z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnościami
Obszar gminy Bralin	61,90%
Bralin Północny	100,00%
Bralin Południowy	60,00%
Chojęcin - Parcele	0,00%
Chojęcin	-
Czermin	0,00%
Działosze	-
Gola	100,00%

Nazwa jednostki osadniczej	Udział gminnych budynków użyteczności publicznej z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnościami
Mnichowice	100,00%
Nosale	100,00%
Nowa Wieś Książęca	100,00%
Tabor Mały	0,00%
Tabor Wielki	0,00%
Weronikopole	100,00%

Źródło: Opracowanie własne

Problem braku dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową jest istotnym zagadnieniem społecznym, które wpływa na jakość życia oraz uczestnictwo tych osób w życiu społecznym. Niedostosowane budynki uniemożliwiają osobom z niepełnosprawnością ruchową swobodne poruszanie się i korzystanie z różnych usług oraz udogodnień dostępnych dla społeczności. Barięą mogą być schody, brak windy lub platformy dla osób na wózkach, wąskie drzwi czy nieprzystosowane toalety. Brak dostosowania budynków ogranicza nie tylko fizyczną mobilność, ale także samodzielność osób z niepełnosprawnością ruchową. Konieczność pomocy innych osób w pokonywaniu barier architektonicznych może prowadzić do poczucia zależności i utrudniać pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Niedostosowane budynki przyczyniają się do wykluczenia społecznego osób z niepełnosprawnością ruchową, ponieważ uniemożliwiają im pełne korzystanie z usług publicznych, uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, czy dostęp do miejsc pracy. To prowadzi do izolacji społecznej oraz ograniczenia szans na rozwój osobisty i zawodowy. Rozwiązanie problemu wymaga inwestycji w dostosowane istniejącej infrastruktury.

Degradacja stanu zabytków

Zabytki stanowią istotny element dziedzictwa kulturowego gminy, odzwierciedlając jej historię, tożsamość oraz wartości estetyczne. Ich dobry stan techniczny jest nie tylko kwestią ochrony materialnego dorobku przeszłości, ale również czynnikiem wpływającym na atrakcyjność turystyczną i wizerunek gminy. Degradacja zabytków, wynikająca m.in. z braku regularnych prac konserwatorskich, niewystarczających środków finansowych czy niekorzystnych warunków atmosferycznych, prowadzi do stopniowej utraty ich wartości użytkowej i historycznej.

Najwyższym udziałem liczby zabytków w złym stanie technicznym w liczbie wszystkich zabytków spośród wszystkich jednostek – wynoszącym 25,00% – charakteryzowała się jednostka Gola, a najniższym jednostki: Działosze, Tabor Wielki oraz Tabor Mały – wynoszącym 0,00%. Sytuacją kryzysową oprócz jednostki Gola dotknięte zostały jednostki:

Czermin oraz Nowa Wieś Książęca. W tym przypadku sytuacja kryzysowa odznacza się wartością wskaźnika powyżej średniej dla gminy.

Tabela 25. Udział liczby zabytków w złym stanie technicznym w liczbie wszystkich zabytków

Nazwa jednostki osadniczej	Udział liczby zabytków w złym stanie technicznym w liczbie wszystkich zabytków
Obszar gminy Bralin	9,76%
Bralin Północny	8,33%
Bralin Południowy	9,52%
Chojęcin - Parcele	-
Chojęcin	-
Czermin	16,67%
Działosze	0,00%
Gola	25,00%
Mnichowice	8,00%
Nosale	6,25%
Nowa Wieś Książęca	16,67%
Tabor Mały	0,00%
Tabor Wielki	0,00%
Weronikopole	-

Źródło: Opracowanie własne

Analiza udziału liczby zabytków w złym stanie technicznym w ogólnej liczbie zabytków wskazuje na zróżnicowany poziom problemu w poszczególnych jednostkach osadniczych gminy Bralin. Sugeruje to konieczność priorytetyzacji działań renowacyjnych w miejscowościach o najwyższym udziale zabytków w złym stanie technicznym, przy jednoczesnym utrzymaniu dobrego stanu technicznego obiektów w pozostałych obszarach.

2.6 Obszar zdegradowany

Zgodnie z przytoczoną wcześniej metodologią do obszaru zdegradowanego zaliczono jednostki osadnicze, których suma wag wskaźników ze sfery społecznej wynosiła co najmniej 14 i wystąpił przynajmniej 1 problem z pozostałych sfer.

Jednostki osadnicze, w których zdiagnozowano stan kryzysowy, czyli wartość wyliczonego wskaźnika była gorsza niż średnia dla Gminy Bralin, oznaczono kolorem czerwonym. Kolorem zielonym oznaczono natomiast jednostki, dla których wyliczona wartość wskaźnika kształtowała się korzystnie na tle średniej dla gminy.

W poniższej tabeli przedstawiono łączny wykaz jednostek osadniczych wraz ze wskaźnikami.

Tabela 26. Zbiorne zestawienie jednostek osadniczych i występowanie w nich stanu kryzysowego w sferze społecznej

Sfera	Społeczna				
Obszar	Zaawansowanie procesu starzenia się ludności		Bezrobocie	Długotrwałe bezrobocie	Niepełnosprawność
Wskaźnik	Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat włącznie w ludności ogółem na danym obszarze	Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem	Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy przez ponad 12 miesięcy w ogólne bezrobotnych na danym obszarze	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie mieszkańców
Waga wskaźnika	1	3	3	2	6
Bralin Północny	17,35%	21,10%	0,91%	40,00%	0,73%
Bralin Południowy	20,17%	20,17%	1,27%	14,29%	0,76%
Chojęcin - Parcele	28,66%	10,82%	0,50%	0,00%	0,00%
Chojęcin	16,10%	27,12%	2,99%	50,00%	0,85%
Czermin	26,13%	16,08%	3,48%	75,00%	2,51%
Działosze	23,53%	14,71%	0,00%	0,00%	0,00%
Gola	19,81%	18,40%	1,53%	50,00%	0,00%
Mnichowice	16,17%	25,56%	0,00%	0,00%	0,00%
Nosale	24,84%	18,63%	2,20%	50,00%	1,86%
Nowa Wieś Książęca	20,29%	16,62%	1,40%	83,33%	0,74%
Tabor Mały	21,89%	14,93%	3,15%	0,00%	1,00%
Tabor Wielki	20,48%	20,87%	2,03%	50,00%	0,99%
Weronikopole	21,69%	18,88%	0,68%	0,00%	0,80%

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bralin

Sfera	Społeczna				
Obszar	Ubóstwo	Niski poziom kapitału społecznego	Bezpieczeństwo funkcjonowania rodzin	Zagrożenie przestępczością	Bezpieczeństwo na drogach
Wskaźnik	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców	Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych	Wskaźnik liczby Niebieskich Kart na 100 mieszkańców	Wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców	Liczba kolizji i wypadków drogowych na 100 mieszkańców
Waga wskaźnika	2	2	1	1	1
Bralin Północny	0,90%	10,00%	0,22	1,06	0,39
Bralin Południowy	1,51%	0,00%	0,43	0,76	1,19
Chojęcin - Parcele	0,46%	0,00%	0,30	1,52	1,83
Chojęcin	0,00%	0,00%	0,00	0,00	0,00
Czermin	2,01%	0,00%	0,00	1,51	0,50
Działosze	0,00%	0,00%	0,00	0,00	0,00
Gola	2,36%	50,00%	0,47	1,89	3,77
Mnichowice	0,00%	0,00%	0,38	1,13	1,13
Nosale	3,11%	100,00%	0,62	1,86	0,00
Nowa Wieś Książęca	1,47%	16,67%	0,15	1,62	0,74
Tabor Mały	3,48%	0,00%	0,50	0,50	3,48
Tabor Wielki	0,80%	33,33%	0,40	0,60	0,99
Weronikopole	0,40%	0,00%	0,00	0,40	0,80

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bralin

Wskaźnik	Suma wag wskaźników ze sfery społecznej, które wskazywały na występowanie zjawiska kryzysowego	Problemy występujące w pozostałych sferach	Czy jednostka osadnicza została zakwalifikowana jako obszar zdegradowany?
Bralin Północny	10	Zła jakość powietrza	NIE
Bralin Południowy	17	Brak dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową	TAK
Chojęcin - Parcele	3	Niedostateczny stopień skanalizowania budynków mieszkalnych, Niedostateczny stopień zwodociągowania budynków mieszkalnych, Niedostateczny stopień oczyszczania ścieków/ zagrożenie skażeniem gleb i wód, Brak dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową	NIE
Chojęcin	15	Niski stopień przedsiębiorczości, Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska	TAK
Czermin	14	Niski stopień przedsiębiorczości, Niedostateczny stopień skanalizowania budynków mieszkalnych, Niedostateczny stopień zwodociągowania budynków mieszkalnych,	TAK

Wskaźnik	Suma wag wskaźników ze sfery społecznej, które wskazywały na występowanie zjawiska kryzysowego	Problemy występujące w pozostałych sferach	Czy jednostka osadnicza została zakwalifikowana jako obszar zdegradowany?
		Niedostateczny stopień oczyszczania ścieków/ zagrożenie skażeniem gleb i wód, Brak dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową, Degradacja stanu zabytków	
Działosze	0	Niski stopień przedsiębiorczości, Niedostateczny stopień skanalizowania budynków mieszkalnych, Niedostateczny stopień zwodociągowania budynków mieszkalnych, Niedostateczny stopień oczyszczania ścieków/ zagrożenie skażeniem gleb i wód, Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska	NIE
Gola	13	Niski stopień przedsiębiorczości, Niedostateczny stopień skanalizowania budynków mieszkalnych, Niedostateczny stopień zwodociągowania budynków mieszkalnych, Niedostateczny stopień oczyszczania ścieków/ zagrożenie skażeniem gleb i wód,	NIE

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bralin

Wskaźnik	Suma wag wskaźników ze sfery społecznej, które wskazywały na występowanie zjawiska kryzysowego	Problemy występujące w pozostałych sferach	Czy jednostka osadnicza została zakwalifikowana jako obszar zdegradowany?
		Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, Zła jakość powietrza, Degradacja stanu zabytków	
Mnichowice	7	Niski stopień przedsiębiorczości, Zła jakość powietrza	NIE
Nosale	17	Niski stopień przedsiębiorczości, Niedostateczny stopień skanalizowania budynków mieszkalnych, Niedostateczny stopień oczyszczania ścieków/ zagrożenie skażeniem gleb i wód, Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska	TAK
Nowa Wieś Książęca	17	Niski stopień przedsiębiorczości, Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, Degradacja stanu zabytków	TAK
Tabor Mały	13	Niski stopień przedsiębiorczości, Niedostateczny stopień skanalizowania budynków mieszkalnych, Niedostateczny stopień oczyszczania ścieków/ zagrożenie skażeniem gleb i wód,	NIE

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bralin

Wskaźnik	Suma wag wskaźników ze sfery społecznej, które wskazywały na występowanie zjawiska kryzysowego	Problemy występujące w pozostałych sferach	Czy jednostka osadnicza została zakwalifikowana jako obszar zdegradowany?
		Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, Zła jakość powietrza, Brak dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową	
Tabor Wielki	18	Niski stopień przedsiębiorczości, Niedostateczny stopień skanalizowania budynków mieszkalnych, Niedostateczny stopień zwodociągowania budynków mieszkalnych, Niedostateczny stopień oczyszczania ścieków/ zagrożenie skażeniem gleb i wód, Brak dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową	TAK
Weronikopole	6	Niski stopień przedsiębiorczości, Niedostateczny stopień skanalizowania budynków mieszkalnych, Niedostateczny stopień zwodociągowania budynków mieszkalnych, Niedostateczny stopień oczyszczania ścieków/ zagrożenie skażeniem gleb i wód,	NIE

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bralin

Wskaźnik	Suma wag wskaźników ze sfery społecznej, które wskazywały na występowanie zjawiska kryzysowego	Problemy występujące w pozostałych sferach	Czy jednostka osadnicza została zakwalifikowana jako obszar zdegradowany?
		Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, Zła jakość powietrza	

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie powyższej analizy obszarami zdegradowanymi w gminie Bralin są jednostki: Bralin Południowy, Chojęcin, Czermin, Nosale, Nowa Wieś Książęca oraz Tabor Wielki. W poniższej tabeli przedstawiono powierzchnię oraz liczbę ludności obszaru zdegradowanego na tle całej gminy Bralin.

Tabela 27. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru zdegradowanego na tle gminy Bralin

Nazwa jednostki osadniczej	Powierzchnia obszaru zdegradowanego [km ²]	% udziału powierzchni gminy	Liczba ludności jednostki osadniczej [osoba]	% udziału ludności gminy
Bralin Południowy	0,66	0,77%	927	15,38%
Chojęcin	0,09	0,11%	118	1,96%
Czermin	0,18	0,21%	199	3,30%
Nosale	0,15	0,18%	161	2,67%
Nowa Wieś Książęca	0,79	0,93%	680	11,28%
Tabor Wielki	0,42	0,49%	503	8,35%
Razem	2,29	2,69%	2 588	42,94%

Źródło: Opracowanie własne

Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni gminy Bralin wynosi 2,69%, natomiast udział liczby ludności obszaru zdegradowanego w liczbie ludności gminy wynosi 42,94%.

2.7 Potencjał i bariery obszaru zdegradowanego

W poniższej tabeli przedstawiono syntetyczne zestawienie kluczowych potencjałów i barier na terenie gminy Bralin w podziale na sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną. Potencjały i bariery w wielu kwestiach występują w kilku sferach ze względu na to, że jednocześnie wywierają wpływ na więcej niż jedną sferę.

Tabela 28. Kluczowe potencjały i bariery na terenie gminy Bralin

Sfera	Potencjał	Bariery
Spoleczna	- Potencjał instytucji pomocy społecznej na rzecz realizacji programów aktywizujących i integrujących społeczności lokalne, - Miejsca z potencjałem dla tworzenia oferty kulturalno-sportowo-rekreacyjnej, - Położenie na szlaku drogi krajowej oraz drogi wojewódzkiej, które zapewnią dogodne połączenie	- Niechęć do zmiany, dostosowania się do norm społecznych i brak włączenia w życie społeczności części mieszkańców obszarów zdegradowanych, - Bierność i apatia obecna w środowiskach dotkniętych bezrobociem, przestępczością i problemami społecznymi, - Międzypokoleniowe przekazywanie negatywnych wzorców i zachowań w rodzinach z dysfunkcjami społecznymi,

Sfera	Potencjał	Bariery
	- z pobliskimi ośrodkami miejskimi, - Dostęp do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, sprzyjający osiedlaniu się.	- Przewaga postaw roszczeniowych nad chęcią korzystania z oferty aktywizującej w środowiskach dotkniętych różnymi formami wykluczenia, - Ograniczone możliwości ekonomiczne mieszkańców w zakresie finansowania modernizacji infrastruktury technicznej budynków, w tym rozwiązania problemu niskiej emisji, - Starzenie się społeczeństwa, - Niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem, co tworzy problem zapewnienia w przyszłości aktywnych na rynku pracy zasobów ludzkich, - Niska oferta zajęć edukacyjnych i pozalekcyjnych dla dzieci, - Brak kursów i szkoleń dla młodzieży.
Gospodarcza	Dobrze rozwinięta sieć dróg, która zapewnia dogodne połączenia z innymi ośrodkami miejskimi.	- Bierność i apatia obecna w środowiskach dotkniętych bezrobociem i problemami społecznymi, - Przewaga postaw roszczeniowych nad chęcią korzystania z oferty aktywizującej w środowiskach dotkniętych różnymi formami wykluczenia, - Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców głównie na obszarach wiejskich.
Środowiskowa	- Atrakcyjne walory przyrodnicze, - Walory krajobrazowe sprzyjające osiedlaniu się.	- Ograniczone możliwości ekonomiczne mieszkańców w zakresie finansowania modernizacji infrastruktury technicznej budynków, w tym rozwiązania problemu niskiej emisji, - Ryzyko przedostawania się nieczystości z bezodpływowych zbiorników – szamb do wód i gleby.
Przestrzenno-funkcjonalna	- Wystarczająco rozwinięta infrastruktura drogowa, - Infrastruktura społeczna na podstawowym poziomie, - Lokalizacja w większości jednostek osadniczych terenów publicznych (parki, skwery, place zabaw), - Dobrze rozwinięta infrastruktura wodociągowa,	- Zły stan części dróg oraz niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę towarzyszącą, - Brak chodników i ścieżek rowerowych, - Duża gęstość zaludnienia oznaczająca wysoki stopień intensywności użytkowania danego obszaru.

Sfera	Potencjał	Bariery
	Częściowe skanalizowanie gminy Bralin.	- Braki w infrastrukturze społecznej przeznaczonej na działania aktywizujące lokalną społeczność, - Braki w infrastrukturze społecznej, w której świadczone są usługi publiczne i kulturalne, - Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura kanalizacyjna.
Techniczna	Możliwość dostosowania obiektów do osób z niepełnosprawnościami.	- Ograniczone możliwości ekonomiczne mieszkańców w zakresie finansowania modernizacji infrastruktury technicznej budynków, w tym rozwiązania problemu niskiej emisji, - Niewiele budynków użyteczności publicznej z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnościami.

Źródło: Opracowanie własne

2.8 Obszar rewitalizacji

Teren wyznaczony jako obszar rewitalizacji powinien obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego. W celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji, pod uwagę wzięto najgorsze wartości sumy wag wskaźników występujących w danej jednostce osadniczej we wszystkich sferach na tle obszaru zdegradowanego gminy Bralin. W związku z tym do obszaru rewitalizacji włączono jednostki z obszaru zdegradowanego, których łączna wartość sumy wag wskaźników we wszystkich sferach wynosiła minimum 20.

Tabela 29. Zbiorcze zestawienie podobszarów zdegradowanych i występowanie w nich stanu kryzysowego w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej

Sfera	Gospodarcza	Środowiskowa			Przestrzenno-funkcjonalna		Techniczna	
Obszar	Niski stopień przedsiębiorczości	Niedostateczny stopień oczyszczania ścieków/zagrożenie skażeniem gleb i wód	Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska	Zła jakość powietrza	Infrastruktura sanitarno-kanalizacyjna		Brak dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową	
Wskaźnik	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Udział liczby budynków korzystających z szamba w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w wadze zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych	Udział źródeł ciepła wykorzystujących węgiel w ogólnej liczbie źródeł ciepła	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej względem ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej lub korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków względem ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru	Udział gminnych budynków użyteczności publicznej z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnościami	Udział liczby zabytków w złym stanie technicznym w liczbie wszystkich zabytków
Waga wskaźnika	1	1	1	1	1	1	1	1
Bralin Południowy	12,08	10,87%	73,45%	66,90%	90,37%	80,75%	60,00%	9,52%
Chojęcin	7,63	1,85%	90,41%	67,50%	94,44%	90,74%	-	-
Czermin	4,52	21,52%	64,33%	66,13%	73,42%	29,11%	0,00%	16,67%
Nosale	8,07	91,67%	84,82%	44,44%	100,00%	8,33%	100,00%	6,25%
Nowa Wieś Książęca	5,00	11,00%	81,99%	63,40%	100,00%	67,00%	100,00%	16,67%
Tabor Wielki	6,36	30,51%	69,09%	68,55%	79,66%	28,81%	0,00%	0,00%

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bralin

Wskaźnik	Suma wag wskaźników ze sfery społecznej, które wskazywały na występowanie zjawiska kryzysowego	Suma wag wskaźników z pozostałych sfer tj.: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej, które wskazywały na występowanie zjawiska kryzysowego	Suma wag wskaźników we wszystkich strefach	Czy jednostka osadnicza została zakwalifikowana jako obszar rewitalizacji?
Bralin Południowy	17	1	18	NIE
Chojęcin	15	2	17	NIE
Czermin	14	6	20	TAK
Nosale	17	4	21	TAK
Nowa Wieś Książęca	17	3	20	TAK
Tabor Wielki	18	5	23	TAK

Źródło: Opracowanie własne

Do obszaru rewitalizacji włączone zostały jednostki: Czermin, Nosale, Nowa Wieś Książęca oraz Tabor Wielki.

Tabela 30. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru rewitalizacji na tle gminy Bralin

Nazwa jednostki osadniczej	Powierzchnia obszaru zdegradowanego [km ²]	% udziału powierzchni gminy	Liczba ludności jednostki osadniczej [osoba]	% udziału ludności gminy
Czermin	0,18	0,21%	199	3,30%
Nosale	0,15	0,18%	161	2,67%
Nowa Wieś Książęca	0,79	0,93%	680	11,28%
Tabor Wielki	0,42	0,49%	503	8,35%
Razem	1,54	1,81%	1 543	25,60%

Źródło: Opracowanie własne

Udział powierzchni obszaru rewitalizowanego w powierzchni gminy Bralin wynosi 1,81%, natomiast udział liczby ludności obszaru rewitalizowanego w liczbie ludności gminy wynosi 25,60%.

Załączniki

Załącznik 1. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Bralin. Bralin Południowy.

Załącznik 2. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Bralin. Chojęcin.

Załącznik 3. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Bralin. Czermin.

Załącznik 4. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Bralin. Nosale.

Załącznik 5. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Bralin. Nowa Wieś Książęca 1.

Załącznik 6. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Bralin. Nowa Wieś Książęca 2.

Załącznik 7. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Bralin. Tabor Wielki.

Załącznik 8. Dane wykorzystane do obliczania wskaźników.

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Wykaz ulic i miejscowości wchodzących w skład jednostek osadniczych	7
Tabela 2. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie	12
Tabela 3. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie sfery społecznej	15
Tabela 4. Udział ludności w wieku od 0 do 17 lat włącznie w ludności ogółem na danym obszarze.....	16
Tabela 5. Udział ludności w wieku 60 lat i więcej (kobiety) oraz w wieku 65 lat i więcej (mężczyźni) w ludności ogółem	17
Tabela 6. Udział bezrobotnych w ludności w wieku od 18 do 59 lat włącznie (kobiety) oraz od 18 do 64 lat włącznie (mężczyźni) na danym obszarze	18
Tabela 7. Udział bezrobotnych pozostających bez pracy przez ponad 12 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze	19
Tabela 8. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców.....	20
Tabela 9. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.....	21
Tabela 10. Udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych	23
Tabela 11. Wskaźnik liczby Niebieskich Kart na 100 mieszkańców	24
Tabela 12. Wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców.....	25
Tabela 13. Liczba kolizji i wypadków drogowych na 100 mieszkańców	26
Tabela 14. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie sfery gospodarczej	27
Tabela 15. Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	28
Tabela 16. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie sfery środowiskowej	29
Tabela 17. Udział liczby budynków korzystających z szamba w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych.....	29
Tabela 18. Udział wagi wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w wadze zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych	31
Tabela 19. Udział źródeł ciepła wykorzystujących węgiel w ogólnej liczbie źródeł ciepła	32
Tabela 20. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie sfery przestrzenno-funkcjonalnej	33
Tabela 21. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej względem ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru	34
Tabela 22. Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej oraz korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków względem ogółu budynków mieszkalnych danego obszaru	35
Tabela 23. Wykaz wskaźników wykorzystanych w analizie sfery technicznej	36
Tabela 24. Udział gminnych budynków użyteczności publicznej z rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z budynku osobom z niepełnosprawnościami.....	36
Tabela 25. Udział liczby zabytków w złym stanie technicznym w liczbie wszystkich zabytków	38
Tabela 26. Zbiórce zestawienie jednostek osadniczych i występowanie w nich stanu kryzysowego w sferze społecznej.....	39
Tabela 27. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru zdegradowanego na tle gminy Bralin	46
Tabela 28. Kluczowe potencjały i bariery na terenie gminy Bralin.....	46
Tabela 29. Zbiórce zestawienie podobszarów zdegradowanych i występowanie w nich stanu kryzysowego w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej	49
Tabela 30. Powierzchnia oraz liczba ludności obszaru rewitalizacji na tle gminy Bralin	51

Rysunek 1. Podział Gminy Bralin na jednostki osadnicze	5
--	---